

Διπλωματία τετελεσμένων και ισχύος από την Άγκυρα

Παρακλήσεις και προετοιμασία όρων συνδιαλλαγής από την Αθήνα

Η ελληνική διπλωματία εφησυχάζει με την αυτάρεσκη βεβαιότητα ότι αποτελεί «στρατηγικό εταίρο» και «χώρα πρώτης γραμμής» στην εξυπηρέτηση των αμερικανικών και νατοϊκών βλέψεων στα Βαλκάνια και την Ν.Α. Μεσόγειο. Η βεβαιότητα απορρέει από την ανάδειξη σε κεντρικό δόγμα της εξωτερικής της πολιτικής την άνευ όρων παράδοση της χώρας στις επιδιώξεις της Ουάσινγκτον.

Με την ίδια αυταρέσκεια δηλώνει ότι η Άγκυρα παραμένει «απομονωμένη» διεθνώς και οι προκλήσεις της συναντούν τείχη από την διεθνή κοινότητα.

Η αξία αυτής, της κοινής για Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ, πολιτικής και των αντίστοιχων εκτιμήσεων διαψεύστηκαν σε πολλές περιπτώσεις. Πιο emphaticή διάψευση όμως ήταν η φανερή αδιαφορία και υποτίμηση που επεφύλαξε ο Αμερικάνος πρόεδρος Ντ. Τραμπ στον Έλληνα πρωθυπουργό Κ. Μητσοτάκη, (δείτε σελίδα 5) και η αναφορά ότι για τα θέματα της Λιβύης οι ΗΠΑ συζητούν με την Τουρκία, κατά την πρόσφατη συνάντησή τους.

Θα είχε, ίσως, μικρή σημασία η προεδρική συμπεριφορά αν συνολικά η «αντεπίθεση» της ελληνικής διπλωματίας, μετά την υπογραφή των μνημονίων συνεργασίας μεταξύ Τουρκίας-Λιβύης, δεν είχε να επιδείξει τίποτα περισσότερο από αόριστες καταγγελίες της τουρκικής προκλητικότητας αλλά κανένα πρακτικό, διπλωματικό ή άλλο μέσο, αποτροπής της.

Η προκαταρκτική υπογραφή του East Med, μεταξύ Ελλάδας, Κύπρου και Ισραήλ παραπέμπει στο μέλλον κρίσιμες συνιστώσες του εγχειρήματος, όπως η τελική όδευση του αγωγού και η προστασία του, παρά τις κατηγορηματικές και επίσημες διαβεβαιώσεις της Άγκυρας ότι δεν θα επιτρέψει ποτέ την κατασκευή του. Αντίθετα τόσο το Ισραήλ όσο και οι πολυεθνικές που έχουν ήδη συμβόλαια διερεύνησης και εκμετάλλευσης των κυπριακών αποθεμάτων σε φυσικό αέριο έχουν καταστήσει σαφές ότι δεν επιθυμούν σύγκρουση με την Τουρκία, δεν ενδιαφέρονται για το αν έχουν νομική βάση τα επιχειρήματα της Άγκυρας και επιθυμούν επίλυση των διαφορών με «δι-άλογο και μοιρασιά» για να προχωρήσει ανεμπόδια το έργο.

Το ίδιο, χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα, πραγματοποιήθηκε η πενταμερής σύνοδος Ελλάδας, Κύπρου, Αιγύπτου, Γαλλίας και Ιταλίας σε θέση παρατηρητή, σχετικά με την συμφωνίες Τουρκίας-Λιβύης. Στα συμπεράσματα της συνόδου γίνεται λό-

γος για «παράνομη συμφωνία» που δεν αναγνωρίζεται ούτε «δημιουργεί νομικά αποτελέσματα». Δεν υπάρχει όμως στο κοινό ανακοινωθέν ούτε μια ενέργεια, για παράδειγμα προσφυγή στο Συμβούλιο Ασφάλειας του ΟΗΕ (η Γαλλία είναι μόνιμο μέλος) ή ακόμα και στην Ε.Ε. (τέσσερα μέλη της Ε.Ε. πήραν μέρος στην σύσκεψη), ικανή να δημιουργήσει εμπόδια, αν όχι να ανατρέψει, την εμπρηστική πολιτική της Άγκυρας.

Δεν είναι δύσκολη η ερμηνεία της αναποτελεσματικότητας της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Νέοι και παλαιοί σύμμαχοι της χώρας γνωρίζουν ότι η Ελλάδα δεν είναι σε θέση ούτε σχεδιάζει να αντιμετωπίσει με ενεργητικότητα τις απειλές κατά την ίδια της υπόστασής της. Όλο και πιο εμφανώς το πολιτικό της προσωπικό αναδεικνύει την ανάγκη «επώδυνων συμβιβασμών» ανοίγοντας διάπλατα δρόμους αποδοχής των τετελεσμένων που σχεδιασμένα επιβάλλει η Άγκυρα. Καμιά χώρα δεν πρόκειται να δείξει προθυμία εμπλοκής σε μια ουσιαστική αντιπαράθεση στο βαθμό που δεν δείχνει αυτή την πρόθεση η ίδια η χώρα που απειλείται ευθέως.

Έτσι, οι ΗΠΑ ανέξοδα πήραν μια λεόντειο αμυντική συμφωνία και το Ισραήλ και η Αίγυπτος αξιοποιούν την απελπισία Ελλάδας και Κύπρου να επιδείξει έργο προωθώντας τα δικά τους συμφέροντα στην περιοχή. Οι

αντιρρήσεις του Καΐρου στην ανακήρυξη ΑΟΖ με την Ελλάδα είναι η ορατή πλευρά ασαφειών και πιθανών ρηγμάτων στη συμμαχία των δύο χωρών.

Η Άγκυρα ενεργός παράγοντας σε Μ. Ανατολή και Αν. Μεσόγειο.

Αντίθετα, η δήθεν απομονωμένη Άγκυρα, αναδεικνύεται σε βασικό διαμορφωτή των εξελίξεων σε Μέση Ανατολή και Ν.Α. Μεσόγειο. Την ίδια στιγμή που, παρά τις αποφάσεις του ΟΗΕ και τις επιφυλάξεις της «διεθνούς κοινότητας», εμπλέκεται ενεργά με αποστολή στρατιωτικών δυνάμεων στην κρίση της Λιβύης επιχειρεί να προβληθεί ως «παράγοντας ειρήνης» στην κρίση μεταξύ ΗΠΑ και Ιράν, πεδίο κρίσιμου ενδιαφέροντος της αμερικανικής πολιτικής. Διατηρώντας μια άκρως διπλωματική γλώσσα για την δολοφονία του Ιρανού στρατηγού Σουλεϊμάνι, για να μην δυσανεσθηθεί ο Αμερικάνος πρόεδρος Τραμπ, και καταδικάζοντας ταυτόχρονα τα ιρανικά αντίποινα σε βάρος στρατιωτικών βάσεων στο Ιράκ συνυπογράφει με τη Ρωσία πρωτοβουλία εκτόνωσης της κρίσης στη Μ. Ανατολή. Ο Ερντογάν αντιλαμβάνεται ως προτεργάτης της ειρήνης.

Την ίδια στιγμή εγκαινιάζει με τον Ρώσο πρόεδρο Πούτιν τον αγωγό Turk Stream

ικανό να καλύψει σημαντικό μέρος των ενεργειακών αναγκών της χώρας αλλά και να μεταφέρει σημαντικές ποσότητες ρωσικού φυσικού αερίου στην Ευρώπη. Η σκανδαλώδης αγνόηση της αμερικανικής στρατηγικής για περιορισμό της τροφοδοσίας της Ευρώπης με ρωσικό αέριο αφήνει ανενόχλητο τον Ερντογάν και δεν υποβαθμίζει το ρόλο της Τουρκίας για τη δυτική συμφωνία.

Πιθανώς μελλοντικά να υποστηριχθεί και η όδευση του East Med από τουρκικά εδάφη ώστε να εξισορροπιστεί η ρωσική επιρροή στην Τουρκία.

Την ίδια στιγμή ο Τούρκος πρόεδρος αξιοποιεί την παρουσία του Ρώσου προέδρου στην Κωνσταντινούπολη για τα εγκαίνια του αγωγού για δύο ακόμα προκλήσεις. Με τρόπο emphaticό δηλώνει ότι δεν θα επιτρέψει την πρόοδο κανενός ενεργειακού σχεδιασμού στη Ν.Α. Μεσόγειο χωρίς πρωταγωνιστικό ρόλο της Τουρκίας ξεκαθαρίζοντας ότι είναι πρόθυμος να συζητήσει τις τουρκικές αξιώσεις με όλους όχι όμως την Κυπριακή Δημοκρατία, την υπόσταση της οποίας αμφισβητεί. Η σιωπή του Ρώσου προέδρου σε αυτή την αναφορά είναι ενδεικτική των «επιτυχιών» της ελληνικής διπλωματίας. Ταυτόχρονα, στην ίδια συνάντηση, ο Ερντογάν ανακοινώνει κοινή πρωτοβουλία με τον Πούτιν για κατάπαυση του πυρός και εκχειρία στη Λιβύη από τις 12 Γενάρη.

Η ανακοίνωση αυτή συμπίπτει με την έξαρση της μεταφοράς φιλοτουρκικών παραστρατιωτικών δυνάμεων αλλά και Τούρκων στρατιωτικών στη Λιβύη στο πλευρό του καταρρέοντος Σάρατζ. Το εντυπωσιακό βέβαια είναι ότι η κοινή πρωτοβουλία Τουρκίας-Ρωσίας για την Λιβύη ανακοινώνεται όταν είναι γνωστό ότι ρωσικές παραστρατιωτικές δυνάμεις παίζουν καθοριστικό ρόλο στην ενίσχυση του στρατηγού Χαφτάρ, αντίπαλου του Σάρατζ.

Η Τουρκία όχι μόνο δεν είναι διπλωματικά απομονωμένη αλλά αναγορεύεται σε βασικό διαμορφωτή των εξελίξεων σε όλο το διακεκαυμένο μέτωπο από την Τυνησία και τη Λιβύη μέχρι τη Συρία και το Ιράν. Το σημαντικότερο είναι ότι πολιτεύεται με τη δική της ατζέντα προωθώντας αποκλειστικά τα συμφέροντά της σε ολόκληρη την περιοχή.

Βγάζει έτσι τη «γλώσσα» στις χώρες που για εσωτερική κατανάλωση προβάλλουν τους μύθους της «πρώτης γραμμής». Και δυστυχώς αυτό δεν είναι το χειρότερο...

Μια στρατηγική σήμερα θα είχε νόημα αν καταπολεμούσε την «ουδετερότητα» όλων απέναντι στον τούρκικο επεκτατισμό και αν πρόβαλλε την αδελφοποίηση Ελλάδας-Κύπρου απέναντι στις νέες οριοθετήσεις και τις εξελισσόμενες απειλές. Αυτά όμως χρειάζονται μια συνολικά διαφορετική πολιτική από εκείνη που ακολουθούν μέχρι τώρα οι ελίτ της χώρας